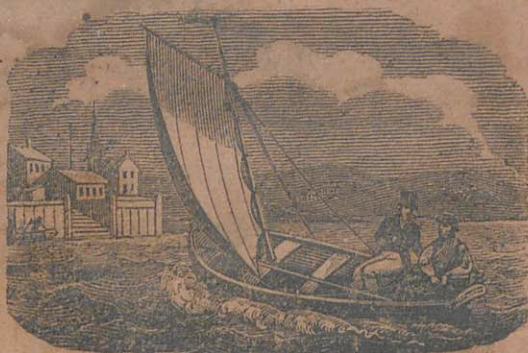

ԹՄԼԻԼԻ ԳՍՅԸԳՃԸ

ՍԱՏԱԳ ԱԹԼԸԸԸԳ

ՎԷՔ ԿԵԿԵԼ

տիր :

«Պապամ պոնյա, տախմա տղընը

օշանը էլէն' տէրիտի :»

3 ԻԸՆԾԻԸ ԷԷԷ :

ՄԱԼ Թ Ա.

1829 :

6

965 - 612

Ք. Աղանտեանի ոչորայ արիւթիւն Երևանի արիւթիւն Զուտի
Արամայայ. 18 Յայ. 1969

Քանդակագրութիւն

268

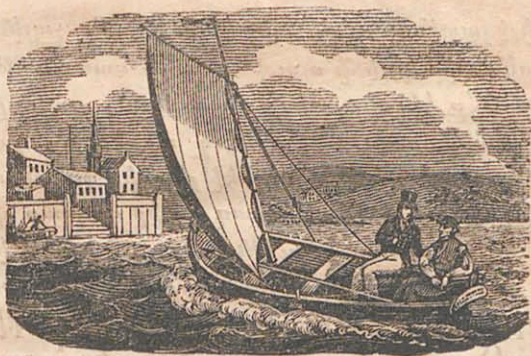
Սայլ 19 :

ԹԱԼԻՒԻ ԳԱՅԸԳՈՐ

Ս Ա Տ Ա Գ Ա Թ Լ Ը Լ Ը Գ

Փէք կիւղէլ

տիւր :

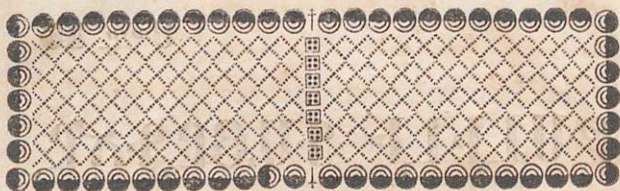
«Պապամ պանրա , տախմա տողըն
օլանը էյլէ՛ տէրիտի :»

3 Իւնիսիւ Եէւչ :

Մ Ա Լ Թ Ա .

1829 :

ԹԱԼԻԼԻ ԳԱՅԸԳՃԸ

Քիչեղատէսին պերի՝ պեր կիւն Թէյմզ չային-
տէն սիր կէշնճի օլուփ՝ պու , “սատագաթ-
լըլըֆ փէք կիւզէլ տիր” սէօզէրի , գայըղըն
գըչընտան կէօրտիւ : Օնան կէօզ տիքէրէք , գա-
երգճըլլա սէօյլէշմէք նիյեէթլէնտի . վէ ծնուն
հալը խուսուսինտէ սօրարագ , պիր գարըսը վէ
պէշ էվլատը վար իտուկինի վէ տախի ինթի-
եար գայնաթասը վէ գայնանասընը քէնտի էօզ
չալըշմասընտան պէսլէր իտիյինի պուլտու : Քի-
չեղատէ՝ պունտան գայըղընա էօյլէ պիր լագապ
վերմիշ իտիյինին ասլընը պիւմէյէ տահա զը-
եատէ արգումէնտ օլուփ՝ ծնա սէպէպինի սօր-
տու : Կէնճ երկիթ՝ “էյէր պանյա իզն իտէճէք
օլըրսանյ , ծնու սանյա եէթէրինճէ գօփ գօլայ
աշապիլըրիմ” ճէվապ էթտի . վէ իլէրի սիւր-
մէք արգուլէնիլըպ՝ եէլթէնէնլէրճէ սէօյլէմէյէ
պաշլէտի :

“ Վալիտ ու վալիտէմ՝ պիր գաշ երլ մու-

զատտէմ էօլուփ՝ պիր պիւյիւք խօրանթան
(քիւլֆէթ) պրագտուար : Փէտէրիմ պիր գա-
երզաճը՝ սէն տէ օնուկլա քէնտի խօրանթասընը
պէսլէտիյի գայրղըն շէվերմէսինտէ եարտըմճը-
սըյտըմ : Էօլեւմիւնտէ՝ հագ պօրճլէրինի էօ-
տէմէ իչըն գայրղըմըզը սաթմագ կէրէքլէնիւ-
տի , վէ օնտան տախի կէօզեաշէրնլէ այրըլ-
տըմ : Լաքին թէսիրլէնտիյիմ իզթիրապ ,
պէնի համարաթլըզա պիզլէտի . զերա գայրղը-
մը թէքրար կէրի սաթըն ալմաղա հէր տիւր-
լիւսիւյէ չալըշաճաղըմ տէտիմ : Պունճա , օ-
նու սաթըն ալան քիմսէյէ կիտիպ նիյեէթիմի
սէօյլէտիմ : Օնուն իչըն եիրմի պէշ ըրեալ վէր-
միշտի անճագ , պանյա՝ սահիպ օլուփ , պապա-
մըն պօրճլէրի խուսուսինտէ էօյլէ իքրամլըճա
տավըանմըշ օլտուլըմ էճիլտէն , հէր նէ տէմ
եիրմի ըրեալ տօղըուլտապիլէմ , գայրղըն
թէքրար պէնիմ օլաճաղընը տէտի : «Գայրզ
թէքրար սէնիմ օլըր մու՝ տէտիմ . եիւրէյիմ
Քիքիրտէ սըչաշը՝ըրտը , պէն տէ նիյեէթիմի է-
լէ կէթիրմէյէ պիր սատագաթլը վէ եագըզըզը-
եօլտա հէր ճահտըմը էթմէք գարար գըլտըմ :

«Պու էսնատէ պիր էյի կէնճ տիշէհլիլէ էվլէ-
նիպ պիր քիւլեւք գուլեպէտէ կէչընիւրտիք : Սաղ՝
համարաթ վէ հաճէթլէ խտի : Մուզատիր պի-
լերէք պիրի պիրիմիզե սէվլէրտիք , վէ , հէվէս վէ
ճահտլէրիմիզտէ սիրլէնիպ , նէյէ՞ էլ աթա-
մազտըզ : Պապամ պանյա , տախմա տօղըու օ-
լանը էյլէ . զերէթիլէ չալըշ . էօլիւյլէ գուլ-

լան . Թանրըլա ի թիմնատ էյլէ . վէ խաղննհնի մուպարէքլէյէճէք տիր տէյի թահգիգլէն՝ տէրտի : Պիզ պու նասիհաթլէրի խաղննէլէյիփ՝ անլէրին կէրէքլէյինի սընամնգ նիյէթլէնտիք : Էհլէմ՝ չօգտան պերու պու իքի ինթիյարլէրին տայաղը՝ օլմուշուտու . անլէրին՝ քէնտիմինքի կիպի , էկէր վէ պիր քիմէսնէ քէնտիմինքիլէրինէ վէ պնիուտու էվնտէքիլէրինէ գայըմնգսա , իմանը ինքեար իթմիշ տիր՝ վէ իմանսըգտէն տահն պէտթէր տիր՝ տէյի (1 Թիմօ . 5 . 8) եաղըլանը պիլէրէք , սէվի գայըրըտըմ : Անլէրին կէրիմինի , տախի վէ քէնտիէօզ էյալիմինքինի իտարէ էթմէնին արգուտու , գայըղը թէքրար սաթըն ալմնգ ճահտիմէ պիր արթըգլըն պիզ իտի : Պէն քէնտիմի աղամըզըն պաղչէսինտէ օլան խըղմէթինէ պիր կիւնտէլէքճի՝ օլմնգ պաղլէտիմ . վէ էհլէմ՝ էվտի պնգը խըղմէթլէրի պիթիւրմէյէ կէահտէ պիր շաղըրլըր տը , վէ քէնտիյի էվտի իննէ իշնտէ՝ էյիւրմէտէ եախօտ էօրմէտէ իշէ գօրուտու . կիւնիւն պիր տագիգասը իշէ գօնուլմնգսըղ կէշմէք պրագըլմնգտը : Աղըլա կէշննիրտիք . արփա սույու սաթըլան մահալտէ եախօտ պիր կէրէքսիզ մատտէ իւզէրինէ պիր ալթմըլըգ սարֆ օլմնմատը . վէ պու թէրթիպլէր իլէ հէմ մէգհէպին թէսէլլատինէ հէմ տէ սահիհ Փագիւրլէրէ պիրէր ազ վէրմէք վէ տախի գայըղը սաթըն ալմաղա հէր հաֆթա սանտըղա պիր էզ շէյ պրագմնգ գատիւրէնիւրտիք : Էյէր պիր ըասթ կէլիշ եախօտ պիր միւ-

մագ իզն թէգբերէմիզտէն հէփ պիզէ գալան՝
չէքմէճէմիզէ՛ կերերտի :

«Եյեր չօճուզլարըմըզ մէտրէսէտէ պիւ էօտիւլ
տէյի պիւր ծնլուզ եախօտ էտիլէն պիւ քիւչիւք
խըզմէթ իչնն գօզլուլէրտէն պիւ պախշիշ էլէ կէ-
թիրսէյտիլէր , ծնունլա եէմիշ սաթըն ալմանըն
եէրինէ , էվէ կէթիրիպ ‘պապայա գայըզը սաթըն
ալմաղա եարտըմ՝ իտէր’ տէյերէք անալարընն
վէրերլէրտի . վէ քիւչիւք խազնէմիզի չօղալթ-
մաղա ի թիզնտճա սունուլուրտու : Ե՛րճէ մէշգ
էթմէլէրին զայէթ սիւրէքլի իտիքլէրինն , վէ պիւ
չօճուզու կիտէճէյի էօլտա թէրպլիյէէ էթմէմիզ-
տէ , ‘իխթիյարլէնիւրսէ տէ անտէն այրըմա-
եաճագ’ (Թէմսիլ . 22 . 6) տէյի Թանըրը վաճառ-
ընն թահգիզլիլինն էտինիւր իտիյիմիզի զեքը է-
տէրէք , անլէրի չօճուզլուզլէրինտէն միւրիւվ-
վէթլի՛ համարաթ վէ հաճէթլի օլմագ էյրէթ-
մէյի պօրճում՝ տույարտըմ՝ :

«Եյլէճէ պիզիմ՝ քիւչիւք խազնէն՝ օ գատար
չօզ արգուլէնիլէն եէքիւնէ պէշ ըրեալ գալա-
նատագ , տույուլմագսըզճա վազիթ պէ վազիթ
չօղալտը . վէ չօզ տէֆն գըյմէթլի էհլիմ՝ վէ պէն՝
‘կէօյիւն մուպարէքլիլի սատագաթլը չալըմա-
լարըմըզըն կէլիշաթիլնտէ զնյէթ՝ սիշանէլի օլ-
տու՝ տէյի սէօյլէշլէրտիք :

«Աքիւն եէլթէնէն տիւշիւշ՝ հէփ իւմիտլէրի-
միզի պօշն չըգարմագ կէօրիւնիւրտիւ : Պիւր ախ-
շամ իշիմտէն կէճ վազըթ էվիմէ կէլիյօրքէն ,
էօլտա պիւր ճիզտան կէօրտիւմ . վէ ծնու ալմա-

տա , ճիգտանտէ ատը օլտուղու՝ տախի վէ պէն
 ախշամ օ եօլտան ծնու կէչէրքէն կէօրմիւշ օլ-
 տուղու՝ էճիլտէն՝ ափաշըքեար լազումընա կէօրէ
 աղամա միւթաալիքլէնիը գումփանեայա տաիը
 էլլե ըբեալլըզ պիը թէմէսսիւք պուլտու՝ լաքին ,
 էվինէ տէօնմէք գարարտէն կէճ օլուփ՝ եօլումն
 էլէրլէնտիմ : Մատտէյի էյալլեմէ նազլ էթմէմ-
 տէ , քիւչըքլէր սէվինճտէն սըչըաշմաղն պաշ-
 լատըլար : ‘էյ սէվիւիւլլէրիմ՝ նէ վար’ տէ-
 տիմ : ‘ Շէյ , պնպա , գայըզ , գայըզ . պիզ
 շեմտի էքի եա իւչ գայըզ էտինէպիլերիզ՝ տէտի-
 լէր : Օնլարը պագըղըմլա ազարլէյիպ , ‘քիմին
 ազէսի տիը պիլերմիտինիզ՝ սօրտու՝ : ‘Օնու սէն
 պուլտուղունչ էճիլտէն , պնպա , սէնինչ տիը’ տէ-
 տիլէր : Ասըլ սաշիպի պէն օլմատըղըմը ծնլարա
 գէքը էթտիրթտիմ , վէ ծնու պիզիմ՝ ազէ սան-
 տըղընը սայարագ , քի ծնու պէն ըասթ կէլէ
 զայպ էթմիշ օլսայտլմ՝ տա , պիը եապանճը պու-
 լուպ կէօթիւրմիւշ օլսայտը , ճէփսի նասըլ տու-
 եաճագ օլուրլարտը . Ազիզ Քիթապլար՝ ճէմ-
 շէքիւ վուգոնլէրտէ ‘պաշգալէրի պիզէ էթմէք
 իսթէտիլիմիզ կիպի , ախէրլէրէ էթմէք’ պիզի
 սալըզլարլար , տէյի ճէման օ սաէթտէ տէյե-
 րէք , վէ պու վագիյէտէ աճէպ սանտըղըմըզ
 սուլան եապանճը ծնու թէքրար պիզէ վէրմէք
 արգուլամըլ օլմայաճագ մը օլուրտու տէյի ան-
 լէրէ սօրարագ , անլէրէ տիւշունմէք տիլէտիմ
 իտի :

‘‘Պու սէօճպէթ՝ անլէրին կէնճլըք ազըլլէրին-

տէ արգուլեցտելիմ մէյվէյն հասլ էթտի . էօյլէ պիր անքսիւլին թէշպիհէյլէ սիւքիւթլէնիպ սարարտըլար . վէ ‘պաշգալէրի քէնտիլէրինէ էթմէք արգուլեցտիքլէրի կիպի էթմէնին’ եալտըլը թէնպիհիսի հիշ ունութմամայը վէ Միւլահըն անլէրի պօրճլանտըրտըլէրինտէն ասլապիր եանա սահմամայը անլէրէ պիր տէրս օլմագ նիյագ էթտիմ :

“Տախի , Թանրընըն պերէքէթինի Փէնա Փիւլլէր իւգէրինէ ումամագ օլտուղումուգ էճիւտէն , գայըլա՝ սատագաթսըլ չարէլլէրլէ ասլամալիք օլունուլմագ իտուկինի անլէրէ կէօսթէրմէյէ , պու բուխսաթը թութտուլմ : Է՛ֆէնտի , էյրիւլէ գարըլ չօճուգլարը նասիհաթլէմէ իչին , վէ անլէրին կէնճիւք աթըմլէրինի տօղըուեա գլաղուգլամա իչին կէօյտէն գուրուլու չարէլլէր օլան՝ մէգհէպին վէ ատէպիւլլին պու թէմէլլէրինի անլէրին թագէ անգըլէրի իւգէրինէ գայնագլըճա պասմա իչին էօյլէ բուխսաթլէրի գուճագլամատան տահա պիւլիւք նէսնէ հիշ եօգ տուր գըյաս իտէրիմ : Էրքէն մէգհէպանի էօյրէտիշ՝ պահպա պիր նագլ օլունմագ ալգըլ օլտու :

“Ախլիլիմ քի , իրթիսի սասլահ ճիգտանը գօյնումա գօյուպ , օնու՝ էլ ահալիսի գալգտըլայն աղամա վէրմէք նիյէթիմ օլարագ , իշէ կիթտիմ անճագ , գօյնումու եօգլայըպ օնու հիշ պիր եէրտէ սուլամայընճա , տույուլլէրիմ նէ իտիլէր : Ախլիլիմ եօլ սըրա կերիսի կերիսինէ տիգ-

զաթ պիրլէ չհփ եօլու պագարագ աճէլէլէնտիմ
անճագ , պճ . չիշ պիր էօյլէ շէյ կէօրիւնմէլը-
տի : Տույտուլում աճըտան Քամիլեամը ազատ
սագլամագ արդուլէտիյիմ սէպէպտէն , գուլը-
պէմէ տէօնմէք իսթէմէտիմ . վէ ճիգտանը տաչա
պուլմագ իւմիտլէրիյլէ , օրատան կէլմիշ օլտու-
ղումու Քեքրիմէ կէթիրտիյիմ պիր պաշա չը-
ղըրա եէլթէնէրէք իշեմէ կիթտիմ : Պաղէ գա-
փուսունա կէրի տէօնմէմտէ , պահա՝ պիր եը-
ղանան մագամտէ , ազամըլ պիր ճիգտան զայպ
էթմիշ իտի , պուլտուղումու վասֆ էտէրէք .
վէ իշ վագթինտէ պաղէտէն ուզագ ատէմ սալթ
պէն օլուփ՝ ատէմլէրին սագիսի տախի էօյ-
լէ չիշ պիր շէյ կէօրմիշ իտիքլէրինէ ինքեար
կէլիլ՝ ծուս պէն էլէ աթմըշ օլմալը օլտուղումու
նէթիճէլէնտիլմէյէ չէր սէպէպ վար ըտը տէ-
եի , իշքիլէնմիշ իտիյիմի տէյն պաղէպանտէն
սէօչպէթէ՝ սունուլտում : Պէն ճէվապ վէրէ-
պիլմէմտէն իլէրի , փուսարըգ չէչրէմ իշքիլը-
լաի կէօսթէրտի . վէ պիր զէյրի իրզմէթքեար
չըգա կէլըպ՝ աշքեարն չըգարըլտըմ . զըրա է-
վեմէ պիր քիմսէ կէօնտէրիլմիշ օլուփ՝ էչլեմ վէ
էյալեմ չհփ ծուս իզըրալանմըլլար տա ճիգտա-
նը վասֆ էթմիշէրտի տէյի , տէտի :

“Անլերէ սարը մատտէյի սէօյլէտիմ անճագ ,
չէր պիրինէ կէրչէքլէնմէք միւնասիպէթսիլկ կէօ-
րիւնիւրտիւ . չէր վագայէ՝ պահա զլտտ իտի .
վէ (ծնա կէրի պագմագա եիւրէյիմ տիթրէր)
չապսէ թութուլուպ գընտանէ գալտըրըլտըմ :

Սուչսուգլուղումու իֆատէ էթտիմ լաքին, պիւ
ինամ գազանմատրղումա թանաճճիւպ էթմէտիմ:
Շիմտի եիւրէյիմի գասավէթ սըգտը. Փագերէ
էհլեմ՝ գըյմէթլը շօճուգլարում վէ իիթիյար
տօղուրանլէրիմ հէփիսի պիրտէն պէհուգուրլու-
ղն պաթտըլար. հէման օլ անտէ, տիւնեէվի ար-
գուլէրիմիղին քէմալէթինէ սանքի էրիյօրքան,
ուումոյօր իտիյիմիղ րահաթլըղա պէտէլ, ճէ-
մի՝ իւմիտլէրիմիղ պօշն շըգտըլար. վէ, տա-
հա պէտթէր, շանում քիրլէնտի, վէ շօգ քէրրէ
անլէրինի մահքիւմլէմիշ օլտուղում հէփ տիւ-
սիղ գափուէօլտաշէրիմ աֆէրին շաղըրշա-
րաղ, պէնիմ սէպէպիմտէն մէգհէպի խօրլէր-
լէրտի:

“Սէֆիլլէիմ սանքի տօլմուշ կէօրիւնիւրտիւ.
վէ պու երղնագ իվթիրապլէրին ալթընտա, է-
էէր մէգհէպին թէսէլլալէրի պանյա տայագ օլ-
մասայտըլար, Ֆիլ վագը պաթմիշ օլուր-
տում: Սուչսուգ օլտուղումու պիլէրտիմ,
վէ պու (Օհպուրտէ լի. 37. 5, 6) (եօլուղու
Րապպէ իսմարլա վէ անն թէվէքքիւլ էյլէ վէ
օ իտէճէք տիր. վէ սէնից սատրպլըղըր նուր կի-
պի վէ շէրիւթըր էյլէ կիպի շըգարաճագ տըր՝
էաղըլան սէօղլէր՝ պանյա սալըգ վէրիւլէրտի,
վէ էքսիլմէղ թէսէլլանըն պիր փուղարը օլուր-
լարտը: Պու սէօղլէր սըրտաշըմ իտիլէր: Եօ-
լումում սըգ վէ սըտգը պիւթիւն տոնատէ Րապ-
պէ սըփարըր էտէր տէ, սէօղիւնճէ, էնճամ հէր
շէյին էյի շըգաճաղընս ինանմագ սալաշըրտըմ:

Զօգ տէֆա՛ն, պիւր գաշ քերթէ նահագ եերէ իզթի-
 րապ չէքէն ԵՈՒՍՈՒՓՈՒՆ՝ վէ պէնիմքինէ պէկ-
 զէր իզթիրապէրի օլան՝ Ազնզ Քիթապանի
 ախէր ազնզէրին նագլէյեթի իւզէրինէ տիւշլու-
 նիւրտիւմ՝ վէ պիւր էզ սօյրա Փիքրիմ տիպի-
 տիւզ րահէթլէնիրտի : Եիւքիւմիւ Սահիպէն
 իւզէրինէ աթարտլմ՝ տա պանչա տայագլան լը-
 տը . վէ օլ էննատէ Ալլահ իլէ գօնուշմամտէ
 կէօնէնտիյիմ թէսէլլէլէրի , սէվնէնճին եաշլէրի
 կէօզլէրիմէ սէլ պաղլանմագսրզ , ա՛սլա աճմամ :
 Ա՛ֆիլ իտէրսին , էֆէնտի , մէկզէպէ տիւշման
 օլմատրզլը ինանըրըմ : Ատէմլէրի վարըշէ-
 րինտէ սատագաթլանտըրմաղա վէ տօղըուլթ-
 մալա ղայէթ գուտրէթլը շէյ տիր . պէնի պիւր ղն-
 տանտէ՛ պիւր թախթ իւզէրինտէ օլան չօգ պիւր
 պէկպատէտէն ղիյատէ թալն լըլէնտիրմիշ տիր :

«Աէլլէլմ՝ քի . Բապպէ կիււվէնմէք տէ , սատա-
 գաթա էթմէք նիյեթլէնտիմ , վէ , ալէրըն հիւշ
 պիւր նիյեթ օլմագսրզ , մէպլաղըն իքինճի ղայպ
 օլմասընա սէպէպ պէն օլմուշ օլուփ՝ ծնու գուտ-
 րէթիմճէ էտա իթմէյէ քիւշիւք խազնէմիղըն եէ-
 քիւնիւնիւ սունմագ նիյեթլէնտիւմ . վէ ծն-
 ճա , գրլմէթլը հշլմէ՛ պու աղըրլը թէնպիհի
 վերէյիմ տէյի խապէր կէօնտէրտիմ ամմա ,
 հէյ վահ , հշլմին կէլմէսինտէ պու գուրպանըն
 քեար էթմէյէճէք օլտուլընու պուլտուլմ . ղի-
 րա , աղամ գուլիպէյէ կէլմիշ օլուփ՝ թէմէսսիւ-
 եի նասըլ պուլմուշ իտիյիւի լաքին , աքսիսի-
 նէ ծնու թէքրար ղայպ էթմիշ իտիյիւի , ծնա

վէք աշխբեար նազլի էյլէտիմ . վէ գօճամլէ պէն՝
 Իքիմիզ գուտրէթիմիզլէ ծնու թէքմիլէն էտա
 Խտէրիզ տէյի արթըտըմ . պատէհու պիզիմ
 քիւշիւք սանտըզը Ելէրի կէթիւրիպ՝ օ գատար
 վազիթտէն պէրու թօփլանմըշ օլան գապլա-
 նանը , էտէյէճէք Իտիյիմիզլէն եէքիւնիւնիւ կի-
 պի ծնա գապուլլանմաճ տիլէտիմ՝ տէտի : Լա-
 քին , էֆէնտի , ‘հէփ օ ազչէյէ մալիք օլմամըզ՝
 Թագսիրաթլը օլուշումա քէնտիտէն աշխբեար
 Իսպաթ տըր . զիւրա պիւշիւք Խօրանթամլա ,
 վէ գօշուլէրիմիզտէն Իսէ տահա չօզ բուխսաթ-
 լէրիմ օլմայըզ՝ էօյլէ պիւր եէքիւնիւ սատա-
 գաթճա գազանա պիլմիշ օլտուզըմ մուհալ
 ըտը . վէ օ էճիլտէն պիթէվիճէ էտէմէմէտէք
 պէնի զընտանտէ սազլամազ նիյեթթլէնմիշ Ի-
 տիյինի՝ տէյէրէք աղամ էօվէյլէ գապուլլան-
 մատը տէյի էհլիմին արթըմասընտա , Իզթի-
 րապըմը սէն տույ , տէտի գայըզճը :

‘Իպթիրապըմ՝ օլանտէ Ֆիլ հազիգա զայէթ
 չօղուտու : Հէր շէյ պահյա զը՛տտ օլմագ կէօրիւ-
 նիւրտիւ : Հէփ պազըշարըմ գարարմըշ օ-
 լուփ տա , ‘գարահլըզը այտընլանտըմաղա ,
 վէ չափարըզ շէյլէրի տօղըուլթմաղա՝ վանլէ-
 նէն Ալլահ , Եալըրըզ Իլմիտիմ՝ Իտի : Եիւրէ-
 եիմ ծնուն վանտ ու գայըրըշընտա՛ն ըսհէթլէ-
 նիւրտի . վէ Ֆիքրիմ՝ անի վահիտտէ քէնտու
 Ելէրքի ըսհէթլէյի տույարտը : Պէնի թէ-
 սէլլա էթմէյէ սավաշըյօրքան , կէօլեաշլէրին
 պիւր թուֆանը Իլէ եհլիլէն գըլմէթլն էհլուհ ,

‘կէվլէմէ, պու ճիւմլէյիւնէ երնէ հէր շէյէյի՛ օ-
 րաճագ տըր . իւզէրիմէ գօնուլան գապահաթտէն
 եանա սուշսուզում, վէ ապա գուլլուզ էթմէյէ
 սավաշտըղըմը Թանըր, պու ա՛ր իւզէրիմիգտէ
 գալմաղա անլա պրագմայաճագ տըր : Օնա հիւ
 պիր քիմսէ անլա պօշա կիւվէնմէտի, վէ եա պէօյ-
 լէ եա շէօյլէ պու մատտէյի աշիքեարէլէյէճէք
 տէ, տախի ծնու էյլլիյիմիզ իչին իշէտէճէք տիր
 տէյի գանարըմ՝ տէտիմ : Վէ էօյլէճէ՛ օլտու :
 Իշտաշէրիմին պիրի ճիգտանը, պէն տիւշիւր-
 տիւքտէն սօյրա, պուլմուշ օլան քիմսէ՛ օլ-
 տու : Պէնտէն պիր գաշ տագիգա սօյրա հէման
 օ եօլըրա քէնտի իշինէ կէլմիշ օլուփ վէ կիւ-
 մանըն իւզէրիմէ տիւշիւր օլտուզունու իշի-
 տիպ՝ տիւշիւշիւ քէնտի էօզ ֆախտէսինէ տէօն-
 տիւրմէք տէ, մէպլաղը կիզլէմէք թէճրիւպէլէն-
 տի . ծնու քէնտի էօզ սանտըղընտա, ծնուն իւ-
 գէրինտէ հիւ կիւման օլմայաճագ իտուկինի
 տիւշիւնմէսինէտէք, պիր գաշ հաֆթա սագ-
 րամըշ օլուփ՝ կիթտի տէ թէմէսսիւյի ազէյէ
 թէպտիւ էթմէ իչին սոււտու, վէ օլտիմ՝ կիւ-
 մէնլէնիւպ՝ աղամ ծնու թուլթտուրտու վէ պէն
 սալը՛ վիւրիւտիմ :

«Պունճա սէֆիւլիքտէն թալլիլիլէյէ իքինճի
 տէյիշիլիւ, պիգէ սանքի գարարտէն զեյատէ օլ-
 տու : Իշ պու Րապպտէն օլտու, վէ կէօզլէ-
 րիմիգտէ թանաճճիւպլիւ իտի .՝ զերա աղամ պէնի
 չաղըրըպ՝ կէշիւշիւր իտուսուսինտէ չօզ հիւզիւն-
 լիւ սէօհպէթլէրլէ, ծնուն կիւմանընը իւզէրիմէ

մէթին լինի ուր օլան ճիւղն մէպլաղը թօփլամը օլ-
տուղում չարէլէրի պանյա ննգլ էթտիրթտի :
Օնուն նագլիյեէթինի , հալա էթմիշ օլմամճա ,
էօն էթտիմ . վէ չօճուգլարըմը՝ թէմէսսիւլիւ
պուլմամ իւգէրինէ օրանսը սէվինճլէրի իչլն
ագարլամը օլտուղում գըսէյէ կէլմէմտէ ,
չէհրէսինտէ չօգ միւրիւվէթլիքլէ գալգտը տա ,
թէմէսսիւլի աուճումա գօյարագ , 'ալ , թէմէս-
սիւք օնլարլն օլտուն . սատագաթլըլըլըլն հէմ
հագգ իւճրէթի , հէմ սանյա հտէպիլիւր իտիյիմ
էն էյի վէ եալըլըգ էօտէյիշ տիր . վէ էվլատլի-
րիլի էօյրէտիլըլին սէվապընըն պիր թաստիգ
իսպաթը օլաճագ տըր . զերա անլէր էօյլէճէ ,
սատագաթլըլըլըլն վէ Փագլիլէթլիլիլին Փայի-
տէսինի էրքէնճէ կէօրիւպ տույաճագ տըլար
տէտի :

Պու միւրիւվէթլի վէ լայրգլը քիշիպատէ ,
պիր հաթթատան ըսա տահա ագ , մալիք օլ-
տուղում գայրըմը սաթըն ալմամտա չօգ ճահտ
էյլէտի : Ագամըն պախշիլինն արթանը , վէ
տախի գայրգճըլըլըլն Փախտէսի , պէնի՝ օնլարը
պիգէ Թանըրընըն միւտայիմլանտըրաճաղընա , վէ
պիգլ քէնտի ագըգ սէօյլննէ կէօրէ իշլէնէ տուր-
մաղա , վէ միւրիւվէթլի՝ սատագաթլը վէ չա-
լըլըլան օլմաղա պիգլ գատիրլէնտիրէճէյինն թէ-
վագլիճէ իթիմատ գըլար իտուկիմ թէսլլալը
հալլէրէ գօտուլար : Վէ հէլալգատէ չալըլըլըլը-
լըլն մէյիլիսի տաիմա թաթլըլ տըր տէյի , քէնտի
ասըլ թէճրիւպէմտէն տէյէպիլիլիլիմ : Հալա տա-

խի զէյրելէրէ եարտըմ՝ էթմէք զատիրլէնմէնին սէֆասընը էտինիւրիմ՝ զերա պիր զէնկին կէչը՝ ճի գայրղըմը թուլթմատա , (վէ օնու՝ վասֆըմ՝ զօղըուլուգտա աշեքեար օլմասը էճլինտէն , չօղլար էտէրլէր) իւք կէլէն Ֆազըըը եարը պահայլա կէչըրմէյէ պէնի գատիրլէնտիրիր քերամտան իսէ , չօղ քէրրէ տահահ զեյատէ վէրեր . վէ պու պահպա՝ սատագաթլըլըգ իչնն պէլլէնէն էլլազըմլա , զօղըուլուգտաքը պիր գայրղճընըն իչննտէն իքի գաթ զեյատէ , տախի վէ պիր սիւրէքըն իշ վէրմիշ տիր . զերա պէնիմլէ պիր տէֆա կէլուպ պիր էգ եարէնլէք իտէնլէրին հէփիսի , էյէր քէնտի հալլէրի սրագաճագ օլլա , պէնիմլէ թէքըար կիթմէք ճանն աթարլար . վէ եօլումա կէլլօր օլան քէնտի թանըլլէրի պէնի փէշ չէքէրլէր . շէյլէ քի հէր խուսուստա , ‘սատագաթլըլըղը փէք կիւզէլ օլմագ՝ պուլուրում :

“Պէյլլէճէ , տախի մասլահաթըմ՝ պիր սէֆա օլմուշ տուր : Սատագաթլը վէ օրանլը համարաթլըղըմ իւզէրինէ Սլահըն պէրէքէթինի կէօրիւրիւմ . վէ պիր եօլճուլա ասլա պիր արպէտամ օլմատը . զերա էյէր պիր քիմնէ սէօղ անլլամնգ չըգարսա , քէնտի ասըլ սէլամէթիմի վէ պաշգալարընքընը պօզմատան զեյատէ իսէ , պիր աղ զարար չէքմէք իսթէր տէ , էյլլէ վարընմատան վէլ հասըլ անլա երգըմամ : Տինտար օլմագ իգըարլանըը պիր ատէմ , պիր

սատագաթըլը ատէմ՝ կիպի , ասիւտէ՛ օլմալը տըր , եօխաս տինի պօշ տուր :

“Վ է կէճէ՛ լէյին քէնտի քիւչիւք գազանճըմլա էվէ քէնտի էյալիմէ կիթմէմտէ , ծնու՝ սէֆանըն պիր ճէննէթի՛ օլմագ պուլուրում : Էջլիմ՝ զապուն էջվալիմիդէ կէօրէ , պէնի էվտէ , պիր պաշգա եէրտէ օլմատան իսէ , տաշա թալիլէ նիճէ իտէպիւր իտիյինի տախմա թէրքիմլէնիր : Վ է չօճուգլարըմ՝ պիր պապանըն կիւլիւմսէմէլէրինէ իւհագլաշմաղա , վէ կիւնտիւգլէյին կէչմիւլէրտէն եանա քէնտիլէրին ճէի քիւչիւք նագլիւեէթլէրինի պանկա տէմէյէ՛ պէքլէրլէր : Վ է քիւչիւք գուլիպէմ՝ Քագիւրխանէ իսէ տէ , տախմա փարլագ վէ թէմիդ վէ սըրալը վէ սէլամէթ մէսքեանը տըր :

“Արփասույու սաթըլան էվէ , տէտիյիմ՝ կիպի , նսլա տատանմամ՝ , նէ տէ՛ փէշին գայըրանըն վէրմէյէ խօշանըր իտուկի օ սէվապլէրին սալթ պիր վէքիլիսարճըլըմ տէյի պիւլէրէք , պօշ եախօտ իգթիպասըգ եէրէ պիր ազէն խարճարըմ . վէ պու եօլտա պէն՝ ըուխսաթլէրի օլտուգճա արփասույունուն պիր գատէճինի իչմէյէ կիթմէնին ալըըմընտաքը ճէման պիր մասլաշաթտա օլանլարտան ըսա տաշա զիյատէ պիր ալթմըլըգտան պիր եիւգլիւյէտէք պնս պայաղը ճէր կիւն գուրթարըրըմ . վէ պու՝ Քագիւրլէրին սէվապը իչին տէյիլ չօգ միւտտէթտէն պէրու գուրուլան պու խօրա սանտըգլէրին պիրինէ գօնուլուպ՝ կէչէն սէնէ սալթմըլըր-

Եալտան աշաղը եկքիւն լինմէ միշտ տիր շէօյլէ քի
պէնիմ՝ հալիմտէ օլան պաշգալերին խարճ էթ-
միշ օլաճաղընը խաղնէլէ մէյլէ զէնկին լինիյօ-
րում , վէ տախի նագլ օլունմնագճա զեյատէ
թէսէլլալըյըմ՝ : Պէտ սէվտա վէ իսրաֆ , էֆէն-
տի , սէֆիլլէյին մահսուլտար տօղուրանլերի
տիրլեր . ‘ամմա Խիւտափէրէսթլէք ,’ (կիւզէլ
նպատէթլէք) Աղեզ ֆիթապըն տէմէսինճէ ,
(1 Թիմօ . 4 . 8) , ‘շիմտիքի վէ կէլէճէք էօմրին
պիր վստընը էտինէն , ճիւմլէտէ ֆախտէլէ
տիր’ :”

Քիշիկատէ՝ գայրգճընըն հիքեայէթինէ վէ
սէօհպէթլերինին տինտարլըղընա մուպալաղայ-
լէ խօշլանտը . վէ պու տէմտէն , ծնուն ֆամիլ-
եասըլէ (էվ ահալիսի) թանըշլանըպ՝ քիւշե-
ճէքլերէ քիթապար վէ թալլմլէր , վէ իսթի-
եարլերի , եաշատըգլարը գատար , թէսէլլա-
լանտըրաճագ շէյլեր վերէրէք , ծնա քէնտի
գուտրէթինտէ օլան հէր մուրիւվլէթի էթտի :

Սատագաթլըլըղըն եօլլարընտան էօյլէ հէյ-
պէթլէճէ սափմըշ օլան թալլսիզ իշտաշա նէ
օլտու տէյի պիլմէնին զայէթ արգուլուսույտու .
վէ , պիր ճիւզի հապըստան սօկրա , սատագաթ-
լը գայրգճընըն եիւրէք ալըճը նիյաղնլէ ,
թէճրիւպէնին՝ իշտաշընըն եօլունա տուշմիւշ
օլմասը , թէմէսաիւյիւ զայպ էթմէտէ , եարլ պէ
եարը ծնուն հաճէթսիզլէնմէսինտէն իտի տէյի
տէմէսինտէ , աղասընտան սալըվէրիւմիշ իտիյինի
էօյրէնտի : Պունտան մատա , պիր զայէթ պիւ-

1616-2010

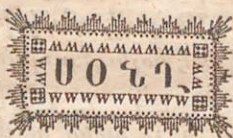
եիւք խօրանթասը վարըտը . վէ աղասը՝ ծնու ,
 քէնտի չօճուգլուղունտա պիր էյի թէրպլեյէլէ
 մուպարէքլէնմէմիշ պիր ատէմ՝ խտի . շէոյլէ քի
 Ալլահհըն սալթ ճիւղի գօրգուսուհու կէօյլէրի
 էօնիւնտէ հտինմէյիքէք , պիր սուհուգ ատէմին
 երգըմընտան քէնտույի գէնկլինլէնտիրմէք ում-
 տուղու պու Ֆէնա անէլի էթմէյէ զայէթ գօլայ-
 լըգլա էլէթիլմիշ խտի տէյի տիւշիւննէճէք գա-
 տար էյի խտի : Սատագաթլը գայրգճընըն մէշ-
 հուրլուղու վէ տինտար էխլագըլլա պերապեր
 էթմիշ խտիյինին Ֆիքրի՝ պու սէֆիլ եօլտաշըն
 իւգէրինէ էօյլէ գուվէթլը պիր թէսիրաթ է-
 տինտի քի , սօյրա պուհու՝ “սանյա էթմէք իս-
 թէմէյճէ , պաշգալարա էթ ,” քէնտի գուլը-
 պէսինին գափուսու իւգէրինէ եագըմը խուկի-
 նի արթըմաղա պիւյիւք սէֆամ՝ վար : Վէ ,
 Ալլահհանի ի՛նայէթէ կիւլէնմէտէ , կէլէճէքտէ
 քէնտիսի պու գանուհա եէլթէնմէք տէ , ծնու
 տիգգաթիլէ չօճուգլարընըն իւգէրինէ սիքքէ-
 մէք նիյեէթլէնտի : Պիւթիւն եագընլըգտա
 կերէքտէն պիր պէլլը գանուհն օլտու . զի-
 րա հէր քիւշիւք չօճուգ նագլեյեէթի իշիթմիշ
 օլուպ՝ պիր շէյի էթմէգտէն իլէրի , անէպ գար-
 տաշը եախօտ պաճըսը եախօտ տէրստաշը հէ-
 ման օլ շէյի ծնա էթմէք հազլանաճազ օ-
 լըմույտու . վէ էյիք օլմնգտըյսա , ամէլին
 քէթիլ օլտուղունու տիւշիւնմէլլայտի , վէ Փաի-
 տէ հէր նէ գատար պիւյիւք օլըրսա տա , է-
 տիլմէմէք տէյի սէօյլէնիլը խտի : Շիւպհէ-

սիզ իմտի ուզունճա եաշամըլ վէ չօզ էօմր կէօրմիւշ վէ մէզհէպանի էօյրէտիշնն ըուխասթ-
 ւերինի կէօնէնմիշ օլանլէր՝ պու միւտահանէ-
 սիզ վէ ասսահ գանունտան ասլա կէշմէյէճէք-
 ւեր : Հէր տէրէճէյէ հէման պի՛ր տիր . նօմօ-
 սուն իբինճի թախթասընըն եէքիւնիւ տիւր .
 վէ ծնուն թէսիրաթը ալթընտա իշէնմէզ ա-
 տէմ , Ֆիբրինին եհիլէլէնմէսիյլէ ասլա տէյի-
 շիւմէտիյինի անաշիքեար կէօսթէրիբ : Օտրա
 Ազեզ Քիթապ՝ հէփ ինսան ճինսի թապիւթ-
 լա հէմ սուշու հէմ Փասիտ տիր . «պիւթիւն
 տիւնեա Թանրընըն հուզուրինտէ սուշուլա-
 նըր» (Բօմա . 3 . 19) վէ հէփիմիզ «սուշէր-
 տէ վէ կիւնահլէրտէ էօլելլէր օլանլէր , վէ թա-
 պիւթճա տարընլըզըն օղուլլէրի իտիբ» (Է-
 ֆէսու . 2 . 1 , 3) տէյի պիզե զայէթ աշիքեար-
 ճա էօյրէտիր : Վէ տախի պիր ատէմ կէրչէք-
 տէն տինտար օլմատա , պիր եհիլի ատէմ օլուր ,
 վէ «Քրիստոս Յիսուստա էյի ամէլլէրէ եարա-
 տըլըր» (Էֆ . 2 . 6) տէյի պիզե էօյրէտիր : Ազը-
 նըն մէյլ ու հէվէսլէրի պիզ պիւթիւն թէպտիւ-
 ու թաղի՛ր օլուրլէր . ծնուն թէրպիյէսի տիւզէլըր .
 վէ ծնուն տինտար՝ գանունի վէ սատազաթլը
 տալըանըլը , պիր սահիհ Քրիսթիյան տըր տէյի
 էտինէպիլըր իտիյիմիզ էյ կէրչէք իսպաթլէր
 տիր : «Էկէր պեր քիմսէ Քրիստոստա՛» իսէ ,
 «պիր եհիլի եարատըլըր» տըր (2 Գօրըն . 5 . 17)
 տէր Պօլուս ըհսուլ :

Քրիսթիյանլըզ՝ չօզլարըն օ Փանի վէ իս-

Եալն կիպի թուրքար իտիքլերի շէյ տէյիլ տիր :
 Պիր սատէ առ . պիր Բապպանի կիւնիւն առէ-
 թի . պիր մէմլէքէթ ըուսումլէրինէ պիր միւ-
 թիւլէնիշ տէյիլ տիր : Պիր առէմին շան
 ու վարըշընը տէյիշտիրեր . ծնու՝ պու սատա-
 գաթլը գայրգճը կիպի գանաաթլը՝ համարաթ
 վէ Փաիտէլի իտէր : Վէ էյէր պուսու էթմէզ-
 սէ , մէզէպին ճիվհերինէ վէ կէօյիւն սիքքէլէ-
 եիշնէ միւհթաճլէնիր . վէ ծնու իգրարլանան
 քիմսէ՝ Ինճիլէ թապարդ պիր կէշլմ՝ էտինմ-
 տիքճէ , սալթ քէնտի էօզ ճանընը ալտատըր :

500

Ս Ա Տ Ա Գ Ա Թ Լ Ը Լ Ը Գ

Սատագաթլը տըր՝ Թանրը Թաա	լա ,
Սատագաթլըլար՝ օլուրլար ա՛	լա .
Սատագաթսըղըզ՝ սաշա պիր պէ	լա ,
Օլուր ակերէթտէ՛ գուլլանան գու	լա :

Սատագաթլըլըզ՝ իմանտան չը	գար ,
Թանրը գորգուտուն՝ գալպլէրէ շա	գար .
Քէմ՝ Քիքիւլէրի՛ թէմլտէն եը	գար ,
Վէ երւրէքլէրի՛ աշգիլէ եա	գար :

Սատագաթլըլըզ՝ երւրէքտէ՛ եա	Թար ,
Իման օլանտա՛ կիւն պէ կիւն ար	Թար .
Օնու էտինէն՝ գաթար պէ գա	Թար ,
Փագելլէթլէրի՛ քէնտիյէ գա	Թար :

Սատագաթ իւզը՛ վարընան ա	տէմ՝ ,
Թանրը թէնպիշին՝ կէօղէտիր միւ	տէմ՝ .
Շէր էտէճէյին՝ տիւշիւնիւր ազ	տէմ՝ ,
Փէնա մէյիլէ՛ հիշ օլմազ խուտ	տէմ՝ :

Գարտաշ սէվկիւսիւն՝ քէնտիյէ՛ ա	Թար ,
Գարտաշ ուլլունա՛ գան թէրէ պա	Թար .
Ազըպէթ պիր կիւն՝ իզպալէ՛ շա	Թար ,
Ղէնէթ մախուլու՛ շանլարըն թու	Թար :

Էյ կէօյլիւ Պապա՛ լութֆուդա պի	նա ,
Սատագաթլըլըզ՝ իհսան էթ պա	նա .
Քի շէրէֆ վերէմ՝ ազիզ ատը	նա ,
Էյլէք էթմէմլէ՛ ճիւմլէ՛ ինսա	նա :

